

TĖVIŠKĖS ALDAI

Nr 35 (1726) 1990 m. rugsėjo mėn. 18 d. XXXV METAI Melbourne

Jei niekas nemiršta už idėją - miršta idėja

Kunigo pamokslininko Alfonso Svarinsko žodis,

Kiekvienos laidotuvės yra liūdnos, nes mums kuriam laikui reikia skirtis su mylimu žmogumi. Bet manyčiau, kad šitos laidotuvės nėra liūdnos, bet yra džiugios, nes tautos priešai, valdę mūsų šalį, vienus padarė banditais, kitus patriotais, ir kokių tik pamazgų nepylė ant geriausių tautos sūnų galvų, kurie žuvo su ginklu rankose, kurie žuvo kalėjimuose ir lageriuose, arba turėjo pasitraukti į užsienį. O dabar Dievas davė - šitų kaulus surenka, tauta sveikina laisvę, o leninus, pakabinę ant troso, nukelia nuo pjedestalo ir pašalina iš gyvenimo. Argi aukos nelaimėjo Dievo gailėstingumo? Ir kas galėjo tikėtis, kad ateis laikas ir tuos leninus su trosais nukabins ir išves iš mūsų akių, o Vilniuje, kad nenugriautų paskutinio, su tankais saugoją naktimis.

Kaipgi atsirado partizaninis judėjimas Lietuvoje? 1940 metais tauta buvo pavergta ir prieš tautą buvo paklausta - su kuo eisi: ar su tais, kuris neša blogį, kurie kankina tautas, veža į Sibiro lagerius, žudo, ar priešinsies? Jei eisi su tais, kurie žudo, tai didinsi blogį. Katalikai neprivalo žudyti arba didinti blogį, jie atsimena Kristaus įsakymą. Bet iš kitos pusės - kiekvienas suaugęs suprato, jeigu pasipriešinsi, reiks kentėti, ir galimas daiktas, žūti. Ir mūsų tauta, iš anksto neparuošta, pasipriešino, nuėjo prieš blogį. O nuėjo dėl to, kad ji nežinojo, kad šito blogio nenugalės, bet ji nuėjo dėl to, kad pasipriešintų blogiui ir tą blogį bent trumpam sulaukytų. Ir 1940 m. birželio 15 dieną tauta pradėjo išsivadavimo kovą, kuri tęsiasi iki dabar. Kada atėjo sovietai antrą kartą, mes juos gerai pažinojome. Jau buvo ištremta 38 tūkstančiai vien už tai, kad jie buvo mokytojai, geresni, sąmoningesni ūkininkai, kad jie buvo Lietuvos inteligentai. O kiek per tą laiką išžudyta - ir Rainiai jau žinomi, ir Praveniškės ir Panevėžys. Atėjo sovietai ir visiems buvo aišku, su kuo turėsime reikalą. Tuoj pat prasidėjo mobilizacija. Atsimenu, tada vyrai kalbėjo: fronte mes nieko nepametėm ir už nieką neprivalom kovoti. Jie nuėjo į mišką. Nuėjo į mišką kaimo žalias jaunimas, kuris neturėjo nei dvarų, nei ministerijos postų, ir tikrai kelios dalelės kitų, kurie bijojo, kurie užėmė kokius tai postus Lietuvos Respublikoje, bet jei buvo Respublika, turėjo būti ir jos valdininkai. Visi jie nuėjo į mišką. Atsimenu, kai kurie 1944 metais kalbėjo: jei išsilaikysime iki šv. Kalėdų, tai bus gerai. O jie kovojo 9 metus. Turbūt nėra kito tokio pavyzdžio, kad maža tauta, tik

trys milijonai, kovotų su 180 milijonų, turinčių visą karinę galybę. Jeigu nebūtų mobilizacijos (o tada buvo frontas Budapešte ir frontas Latvijoje) gal būtų buvę kitaip. O dabar visi matė - ką paimdavo į kariuomenę, duodavo kačergą ar ilgą šautuvą ir neapmokytus siųsdavo į frontą - visi ten žuvo. Buvo aišku, kad reikalingas ne frontas, o reikia sunaikinti lietuvių tautą. Ir žmonės nuėjo į mišką. Jeigu nebūtų mobilizacijos, nebūtų kariuomenės, daugelis būtų nėję į mišką, nes kas nemėgsta ramiai gyventi, ramiai kurti, bet priverstė reikalas. Sovietai tvirtina, kad miškuose buvo nužudyta 25 tūkstančiai jaunų vyrų. O kiek mirė lageriuose, tremty? Dabar net rusai tebisi - atvažiuoja iš kažkur toli žmonės, renka kaulus ir juos veža į Tėvynę. Daugumai jštų šita meilė savo tautiečiams yra nesuprantama, taigi ir pasako tam tikrą pamokslą tiems žmonėms, kurie yra apspratę su blogiu. Kol buvo partizanai, Lietuva buvo kitokia - blogas elementas negalėjo pakilti, arba bėgo į miestą. O kada juos sutriuškino, tada prasidėjo visai kitas gyvenimas. Bet nesutriuškino jų dvasios. Jeigu šitiek žmonių būtų žuvę Vengrijoje ar Latvijoje, arba grįžę suluošinti, invalidai, jie būtų nepalikę tautoje pėdsako. Ir tauta

būtų neturėjusi į ką atsiremti. Dabar, kada mes žiūrime iš istorijos perspektyvų, mes galime pasakyti, kad tauta pasielgė teisingai kovodama. Lietuvis nėjo su raudona vėliava užkariauti pasaulio, nėjo su raudona vėliava pavergti tautų, nevežė į Sibirą, bet stengėsi sulaukyti blogį. Kada važiuoja vežimas, ir vaikai įkiša pagali į ratus, vežimas truputį pačiuožia. Manau, kad šita partizanų auka ir yra pagalis į blogio vežimą. Tas vežimas čiuožė tada, tas vežimas čiuožia ir dabar. O mes galime didžiuotis, kad lietuvių tauta suprato savo paskirtį ir gynė savo laisvę. Dalis tautos dėl laimės ar dėl egoizmo atkrito, bet visa tauta kovojo. Šita kova nebuvo veltui. Dabar mes matome, kaip kelia trosais leninus, bet tai ne mūsų žmonių drąsa ir pasiaukojimas, o šitų žmonių, kurie sukūrė tautos kovos dvasią. Istorija įrodė: jeigu niekas nemiršta už idėją, miršta idėja, jeigu niekas nemiršta už tautą, miršta tauta. Už Kristaus Evangeliją per 300 metų mirė milijonai žmonių ir kankinių. Ir mūsų tautoj mirė šimtai tūkstančių, manau, kad greitu laiku mes turėsime tikrą statistiką ir žinosis, kiek mes paaukojom ant Tėvynės Laisvės Aukuro. Dievas atlygina, ir mūsų pareiga dabar nulenkti galvas prieš tuos žmones, kurie atidavė savo gyvybę.

Mūsų sostinės Vilniaus viena iš senųjų gatvių. Gyventojai ją brangina ir saugoja, nes ji primena mums senus ir garbingus laisvos kunigaikštėjų Lietuvos laikus.

Demonstracija prie Lietuvos-Lenkijos sienos

Pagal spaudos agentūrų skelbiamas informacijas, apie trisdešimt tūkstančių žmonių dalyvavo Lietuvos Sąjūdžio surengtoje demonstracijoje prie Lietuvos-Lenkijos sienos ties Lazdijais. Demonstracija, vykusi šūkiu „Baltijos kelias į Europą“ buvo surenta Molotovo-Ribbentropo pakto penkiasdešimt pirmųjų metinių proga. Organizatoriai buvo humatę lietuvių - lenkų susitikimą, tikėjosi, kad sovietai pasienio sargybiniai leis lietuviams ir lenkam išimties keliu, nevaržomai pereiti pasienio punktą prie Lazdijų, dalyvauti numatytuose bendruose draugystės mitinguose. Tačiau ginkluoti sovietų pasieniečiai žmonių miniai prie sienos užstojo kelią: pagal turimas informacijas, tik apie penkiems šimtam lietuvių ir apie tiek pat lenkų buvo leista peržengti sieną. Lietuvos pusėje su trispalvėmis vėliavomis susirinę žmonės nepaisant smarkaus lietuvaus išklausė po atviru dangumi aukotas šventas Mišias. Po pamokslų į susirinkusiuosius kreipėsi Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos pirmininkas Vytautas Landsbergis. Šis mitingas, pasakė pirmininkas, padėjo sugriauti vieną iš senų bolševikinių mitų, kad Sovietų Sąjungos užgrobtos žemės savaiame tampa šventa, neliečiama sovietine teritorija ir jos peržengimu įvykdomas baisus nusikaltimas. Landsbergis šia proga taip pat pasakė, kad derybos su Maskva dėl Lietuvos nepriklausomybės prasidės galbūt rugsėjo mėnesį. Kaip žinoma, Lietuvos Aukščiausioji Taryba šiomis dienomis patvirtino valstybinę delegaciją derybom su Sovietų Sąjunga. Jai vadovaus pats Tarybos pirmininkas Landsbergis. Mitinge prie Lazdijų taip pat kalbėjęs Lietuvos Sąjūdžio atstovas pasakė, kad lietuviams ir kitiems pabaltiečiams tebėra užsklęstos durys į Europą, sovietai vis dar neleidžia pabaltiečiams įsijungti į Europos tautų šeimą. Pabaltiečiai, betgi, yra pasiryžę atverti duris į Europą.

LRTV

Religinės programos per radio stotis

Užsienio spaudos agentūros informuoja, kad nuo rugsėjo pirmos dienos, per Vilniaus vidurinių bangų radio stotį ir per kai kurias kitas Lietuvos rajoninės radijo stotis bus perduodamos religinės programos rusų kalba. Jos bus girdimos Baltarusijoje, Rusijos federacijos vakarinėje dalyje, taip pat Latvijoje ir Estijoje. Rusiškai kalbančiųjų evangelizacijai skirtos programos, kurias pertransliuos kai kurios radijo stotys Lietuvoje, yra parengiamos Briuselyje veikiančio katalikų radijo ir televizijos tinklo. Irina Alberti redaguojamas programos jau nuo seniau į Sovietų Sąjungą transliuoja Montecarlo radijas, o į Sibirą Filipinuose veikianči Radijo „Veritas“ stotis. Programų redaktorė gauna tūkstančius laiškų iš Sovietų Sąjungos, kuriuose klausytojai dėkoja už religinių laidų transliacijas tikėjimą geriau pažinti trokštantiem žmonėm. Religinės programos Sovietų Sąjungai ir kituose kraštuose rusiškai kalbantiem žmonėm finansuoja tarptautinė organizacija Kirche in Not - Vargo Bažnyčia.

NUŽMOGINTAS LIETUVOS ŽMOGUS

Homo sovieticus

„Mums atimta 50 metų. Tai ir buvo tas didžiausias tautos turtas: jos iškaskenos, jos žemė, oras, vanduo, jos darbai susitelkę žmonės, viskas, kas buvo nepadaryta ir neįmanoma padaryti. Tai didžiausias nuostoliai, kurie nėra įrašyti mums Maskvos pateikiamoje įsiskolinimo sąskaitoje. Kolektyvinis darbas, satybų barakai, trėmimai, kalėjimai, tarnyba kariuomenėje mus pratino prie kolektyvinio davinio, prie sustabdyto bėlavimo, prie mirties, kuri nieko nereiškia. Arestavę laiką, jie įpratino prie primityvaus skurdo, prie katiliuko, prie šimtasiūlės, prie vagysčių ir chaltūros, prie įdavinėjimų, prie degtinės ... Tai mus nutolino nuo europietiško mentaliteto, nuo lietuvių, koks jis buvo prieš pusę amžiaus. Mus padarė priklausomus ne nuo tiesos, laisvo pasirinkimo, o nuo to, kuris „duoda“, dalina, liepia. Toks žmogus jau nepasigenda nei laisvės, nei teisių, ką mums primena „jedinštininkai“, staiga atsiradę po mūsų langais ir kruvinai ginantys sistemą, kuri juos pačius paleido ubagais, nes negalėjo išgyventi savo pačių žemėje: paliko savo namus, savo laukus, savo artimuosius. Jis sakosi giną savo teisę, o ta teisė baisi ir skurdi. Tų žmonių labiau gaila, nei piktą.“ (M. Martinaitis, „Pergalė“ Nr.6, 1990).

Stalino bei jo komunistų partijos vedamas lietuvių tautos genocidas buvo jų požiūriu gerai suplanuotas. Ištremta šimtai tūkstančių šviežiausių, sveikiausių intelektualų, sumanių ūkininkų. Genocidas neaplenė net vaikų bei kūdikių — Lietuva turėjo netekti ateities kartų. Dešimty tūkstančių buvo priversti emigruoti į pietus ar vakarus. Jie išliko gyvi, bet dirbo ir kūrė nebe Lietuvai. Tiesa, jie daug padėjo ir padeda visiems, bet dėl seno amžiaus ir kitų aplinkybių į Lietuvą nebegriš. Jų vaikai bei vaikaičiai įsilieja į kitas tautas.

Nūdienė Lietuvos spauda, šviesūs Lietuvos protai, dabar svarsto, kaip atitaisyti per penkis dešimtmečius padarytas skriaudas. Čia mums įdomus rašytojo Jono Mikelinsko (gim. 1922m.) rašinys, antrašte Tautinė ištikimybė, arba kokie mes esam ir kokie galim ir turim būti“, paskelbtas „Pergalėje“ (Nr. 6). Jo pradžioje autorius rašo, kad „stalinizmas ir jo atmaina — brežneviškasis „brandus socializmas“, abu šitie spragaištingi „izmai“, tik įstūmė mus į ekonominį, moralinį, kultūrinį, ekologinį, politinį bankrotą, bet ir išsprievartavo pačią tautą, atėmė iš mūsų tėvynę, sudarkė tautinę savimonę, o į jų vietą įbruko tarybinio žmogaus modelį, primestą homo sovieticus statusą“. Jis buvo primestas brutalia jėga ir tęsėsi ligi dabartinės pertvarkos. Tačiau,

A. A. BRONIUS KVIKLYS
Mūsų specialus bendradarbis Čikagoje

„tiesą pasakius, dar ir šiandien homo sovieticus savo pozicijų geruoju nenori užleisti ir tikriausiai dar ilgai neužleis.“

J. Mikelinskas toliau aiškina, kad okupantams formuojant Lietuvioje homo sovieticus, „nukentėjo tradicinis lietuvių darbštumas, tvarkingumas, kantrumas, pakantumas, sėslumas, sąžiningumas, kuklumas, padorumas, pareigingumas, solidarumas, gailėstingumas ir t.t. Ypač ši nuostolį pajuto kaimas visais laikais buvęs Lietuvos moralinės stiprybės citadelė. Masiniai žmonių trėmimai ir privartinė žemės ūki kolektyvizacija trenkė baisų smūgį ne tik jo ekonominei galiai, bet ir per šimtmečius kauptam autoritetui dorovės srityje. Beje kaimas, kaip ir visas senasis tautos būvis, buvo griauinamas iš vidaus ir išorės ... Viskas buvo daroma taip, kad žmogus kuo sparčiau nužmogėtų.“

Genetinis lietuvių tautos fondas per 50 metų buvo labai susilpnintas. Pagal J. Mikelinską, tautinę sąmonę geriausia išlaikę lietuviai tremtiniai. Net svetimtaučiai esą stebėjosi, kad lietuviai nepalūždavo Sibiro snieguose, ledynuose, taigose. Deja, didžioji jų dalis žuvo, kiti buvo fiziškai sužaloti. Tuo tarpu tėvynėje tautiniai susipratusių lietuvių skaičius mažėjo, „kartu neišvengiamai daugėjo tų, kurių charakteris buvo lankstesnis, bet ir silpnesnis. Pasirodė, kad toks mūsų tautiečio tipas, kurio tikslas, svarbiausias gyvenimo uždavinys buvo kaip nors išlikti gyvam, kur kas lengviau išgyvena į homo sovieticus vaidmenį.“ Taigi šis bolševikų primestas modelis labai smarkiai sužalojo tėvynėje gyvenančius lietuvius. Tauta išliko, bet nebūtinai geriausi jos žmonės. Lietuvoje atsirado labai daug veltėdžių, nenorinčių dirbti, apgaulinėtųjų, kyšininkų, plėšikaujančių, vagių, melagių, apgaulinėtųjų, spekuliantų, skundikų, norinčių tik gauti, bet nenorinčių duoti, bandančių palikti vargšę Lietuvą ir norinčių emigruoti į Vakarus. Buvo paliktas likimo valiai Lietuvos kaimas. Atsirado perdaug miestelių, nenorinčių „arti, sėti, pjauti“, o tik valgyti. Lietuvių kalba buvo niekinama. J. Mikelinskas: „Neblogai konkretų servilizmo pasireiškimą iliustruoja ir toks atvejis, kai broliai lietuviai, atsiradus jų būry ar burelyje bent vienam nemokančiams jų kalbos, tuojau pat, nelaukdami jokios komandos, ima ūtaroti rusiškai.“ (Be je, ši lietuvių rašytojo pastaba dažnai tinka ir iševijios lietuviams).

Lietuvai teko nelaimėti ilgus dešimtmečius gyventi „didžiausioje

ir turingiausioje pasaulio šalyje“, kuri pagal žmonių gyvenimo lygį nusmuko iki ekonominiu požiūriu menkai išsivysčiusių šalių lygio. Ji atsidūrė šalia homo sovieticus. „Šitaip nusišėimininkauti savame krašte, pasakiškai turtingoje tėvynėje, gali tik nusikaltėlis, maniakas arba genialus teroristas.“ (J. Mikelinskas).

Labai atsiliko Lietuvos mokslas, technika. Mokslininkas tapo militaristo tarnu, pateikautoju politinėje srityje. Literatūra, menas, muzika — tapo nužemintomis sritimis, turėjusias tarnauti komunizmo propagandai. Lietuva buvo uždaryta nuo užsienyje pasiektų laimėjimų. Okupantai pasiliko sau teisę lietuvių mokyti ir juos bausti.

O užsienis? Vakarų kraštai paliko Lietuvą okupanto nemaloni. Lietuvos pavergimo klausimas nekartą buvo iškeltas Jungtinėse tautos. Vakariečiai „ne tik nepakėlė balso dėl Rusijos imperializmo pajungtų aukų, bet ir neužsimindavo apie jas. Deja, ir to dar negana: netgi dabar, kai net aklam atrodo, turėtų būti aišku, kad pasaulio istorijoje dar nebuvo didesnio žmonių ir tautų budelio kaip Stalinas. R. Reiganas pareiškė, jog 1940m. Raudonoji armija gelbėjusi Pabaltijo tautas nuo Hitlerio vergijos. Kuo tokį vištakumą bei politinį negrabumą galima paaiškinti? Niekuo!! (J. Mikelinskas).

Čia dar prisiminti Prancūzijos Charles de Gaulle savo laikų pasakyti žodžiai, kad „tautos turi ne draugus, o tik interesus. Jeigu kokiam vakariečių politikui naudinga burbtelėti už tave žodį kitą, jis teiks jis burbtelėti. O jeigu ne — jis nei nepažvelgs į tavo pusę“. Taigi nenuostabu, kad kai „Vakarų kraštų upėse tekėjo vanduo, Lietuvos upeliuose — žmonių kraujas ir ašaros. Patys jūs gal ir nieko bendro neturėjot su užkariavimais, bet leidot turėti kitiems. Ir tai nebus perdėta, nes žinomą tokį metą, kai Amerikos prezidentui itereikėjo pasakyti: SA! ir tasai žodis būtų buvęs išgirstas visame pasaulyje. Deja, to nebuvo. Štai dėl ko mums, lietuviams, reikia pasikliauti tik savo pačių jėgomis. Pasikliauti kad ir kokie maži bei silpni būtume. Veikti vieningu atkaklumu! (J. Mikelinskas).

„Canteamus“ Romoje

Rugpjūčio 21-26 paviešėjęs Arezzo mieste, Vilniaus mokytojų namų mišrus choras pasiekė Amžinąjį Miestą. Šis 43 asmenų kolektyvas, vadovaujamas dirigento Lauryno Vakarų Lopo, dalyvavo tarptautiniame polifoninės muzikos konkurse, kur (gana) sėkmingai pasirodė tarp kitų užsienio ir Italijos dalyvavusių grupių. Remiamas fundacijos Guido d'Arezzo, lietuvių vilniečių kolektyvas turėjo gražią progą išmėginti savo jėgas tarptautinėje arenoje. Vilniečiai dainininkai su tautiniais rūbais ir lietuviška daina pasitiko šventąjį Tėvą per audienciją.

Published by Dr. Pranas Dauknyš
18 Henry St., Kensington 3031
President of the Lithuanian
Catholic Federation

ĮVYKIAI

Biblija iš Italijos į Rusiją. Zinodami, kad Rusijoje labai trūksta Biblijų, Italijos Pranciškonų brolijos draugija, paskelbė ir visuomenei pasiūsti milijoną Biblijų Rusijos tikintiesiems, ypač jaunimui. Informacija — plačiai ir įvairiais būdais yra platinama: plakatais, atvirukais, ir t.t. Jau surinkta milijardas lyrų ir atspausdinta 100.000 Naujo Testamento Knygų rusų kalba. 50.000 tūk. egzempliorių jau pasiūsta įvairiais būdais. Daug aukojo pranciškonų vyrų ir moterų vienuolynai, parapijos, draugijos ir paskiri asmenys. Bus atspausdinta dar Naujo Testamento Knygų, o taip pat Pilna Biblija ir iliustruota Biblija rusų kalba vaikams. Išleista, Naujo Testamento Knyga, turi apie 1000 ps. su plačiais ir išsamiais komentarais.

Pranešimas iš Toronto, Kanada. Veronika Povilionienė, Rumšiškų muziejaus programų vadovė ir ansamblio „Ratilio“ dainininkė, atvykusi iš Lietuvos į Toronto, Priskėlimo parapijos parodų salėje kalbėjo apie lietuvių tradicijas, dainas ir savo pranešimą pajavirino dainomis. V. Povilionienė, iškviesta Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybos, lanko jaunų šeimų ir jaunimo organizacijų vasaros stovyklas, susitinka su kultūriniais vienetais, pavesdama lietuviškų tradicijų, pasakų, papročių ir dainų programas. Kanados lietuvių savaitraštis „Tėviškės Ziburiai“ rašo: „Šis lietuvių tradicijų kultūrinis projektas bus pasiekęs apie tūkstantį mūsų jaunimo! Tikimės, kad tai bus praturtinimas jų lietuviško sąmoningumo.“

Gaisras Cenkstakavoje. Nuo gaisro, kuris įvyko šių metų rugpjūčio 6d. nukentėjo Cenkstakavos šventovės teritorijoje esantys Pauliečių vienuolyno pastatai. Gaisro priežastis, kaip pranešė Lenkų radijas, trumpas elektros susijungimas. Atvykę ugniagesiai gaisrą užgesino per 10 val. Vienuolyno biblioteka ir archyvas nenukentėjo. Du vienoliai, skubėję gelbėti senus kodeksus, apsinuodijo dūmais, bet greitai buvo suteikta pirmoji pagalba — apsaugojo nuo sunkesnių pasekmių. Pagal gautos žinias, gaisro padayti nuostoliai nėra dideli. Bažnyčia jau veikia ir laukia maldininkų, kurie visą rugpjūčio mėnesį, o ypač 15d. lanko Cenkstakavos šventovę. Iš Varšuvos ir kitų miestų pėsčiomis jau eina pilgrimų būriai.

Pabėgėliai Vakarų Kraštuose. Šiuo metu vien tik Vakarų kraštuose yra apie 12 milijonų pabėgėlių, jų tarpe 3 mil. afganų ir 2 mil. iraniečių. Pažymėtina, kad vis didėja pabėgėlių skaičius iš Centrinės Amerikos. Šias žinias pateikė Jungtinių Tautų Organizacijos atstovas pabėgėlių reikalams Jean Pierre Hocke, kuris neseniai lankėsi Urugvajuje. Jo misijos tikslas buvo susipažinti su pabėgėlių padėtimi Lotynų Amerikoje. Hocke išreiškė pasitenkinimą tuo, kad Urugvajaus valdžia per trumpą laiką sudarė sąlygas pabėgėliams mokytis ir dirbti. Per pastaruosius trejus metus, Urugvajuje atkūrus demokratiją, politinio prieglobsčio pasiprašė apie 500 asmenų, daugumoje iš Čilės, Kolumbijos ir Irano.

TEVIŠKĖS AIDAI

18 Henry St., Kensington, Vic. 3031. Tel. 376 7355
LEIDŽIA AUSTRALIJOS LIETUVIŲ KATALIKŲ FEDERACIJA

Redaktorius Kazys Mioldažys. Korespondencijas, straipsnius, skelbimus, prenumeratas siųsti viršuje nurodytu adresu. Prenumeratos kaina metams \$25. Kituose kraštuose \$30. Atskiras numeris 50c. Skelbimai už skilties vieną c. — \$150. Nuolatiniams skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų turinį neatsakoma. Redakcija straipsnius ir korespondencijas talso savo nuožūra.

Ganytojinis Lietuvos vyskupų žodis

Mieli Lietuvos žmonės!

Respublikos švietimo įstaigose netrukus prasidės naujieji mokslo metai. Tai pirmieji nauji mokslo metai atsikūrusioje nepriklausomoje, demokratinėje Lietuvoje.

Brangūs Tėvail! Iš visus dešimtmečius jūsų vaikams prievarta buvo brukamas ateizmas, stengiamasi iš jų proto ir širdies išrauti tikėjimą Dievu, antgamtinę realybę. Nors formaliai buvo pripažįstama tėvams teisė auklėti savo vaikus pagal savo įsitikinimus, tačiau ši teisė įvairiais būdais buvo ribojama ir net grubiai pažeidžiama. Taip pat dalis tėvų negalėjo šia teise pasinaudoti, nes patiems labai stigo gilesnio savo tikėjimo pažinimo.

Šiandien mūsų tautos tautinis ir dvasinis prisikėlimas reikalauja esminio pasikeitimo. Naujoji Respublikos vadovybė jau yra pasiryžusi bendradarbiauti su Bažnyčia, rūpintis vaikų ir jaunimo mokymu bei auklėjimu. Ilgametė žmonijos patirtis liudija negincijamą krikščioniškosios pasaulėžiūros ir moralės poveikį tautų ir atskirų žmonių gyvenimui, ugdant juos dorais, garbingais žmonėmis, tauriais, ištikimais savo valstybės piliečiais. Todėl mes, jūsų ganytojai, siekiame, kad nuo ateinančių mokslo metų, atsižvelgiant į tėvų ir pačių moksleivių pageidavimą, Respublikos mokslo įstaigose būtų įvestas reguliarus tikybos mokymas. Šia proga primename jūsų brangūs tėvai, pareigą auklėti savo vaikus katalikiška dvasia ir pasirūpinti, kad jie uoliai lankytų tikybos pamokas. Tikinčiųjų tėvų vaikams jos yra privalomos. Nemanyskite, kad jūsų vaikai jau viską žino, jei jie yra priėję pirmos išpažinties ir šv. Komunijos, priėmę Sutvirtinimo sakramentą. Tai tik krikščioniškojo gyvenimo pradžia, pamatai, ant kurių reikia statyti visą dvasinio gyvenimo rūmą. Nejaugi paliksime šį rūmą neužbaigtą statyti, kad jį griautų ir naikintų visokie priešingi vėjai.

Kristus savo apaštalams kalbėjo: „Leiskite mažutėliams ateiti pas mane ir netrukdykite, nes tokių yra Dievo karalystė“ (Mt 10,14). Tais pačiais žodžiais šandieną Bažnyčia kreipiasi į jus, brangūs tėvai, ir visus tuos, kuriems patikėtas jaunosios kartos auklėjimas.

Vaikystė, jaunystė - žmogaus gyvenimo pavasaris. O pavasaris sėjos metas. Ką pasėjame, tą ir pajuname. Kiekvienas žemdirbys žino, kad pavėluota, nerūpestinga sėja nežada gausaus derliaus. Ko išmokstame, į ką įprantame vaikystėje, jaunystėje, tuo galima remtis visą gyvenimą.

Išganytojas kartą pasakojo apie neišmintingą žmogų, kuris savo namus pasistatė ant smėlio. Priminė ir kitą, - išmintingą žmogų, savo namus pasistatė ant uolos. Prasidėjus liūtimis, potvyniams, neišmintingojo namas sugriuvo. O namas, pastatytas ant uolos, atlaikė ir vėjus, ir bangų daužymą.

Brangūs jaunimel! Statyk savo ateities rūmą ne ant smėlio, bet ant Uolos - Kristaus. Jo pavyzdys, jo pamokymai, jo nuolatinė parama tiems, kuriuos jie pasitiki padės išverti visus išbandymus. Todėl stenkis vis labiau pažinti Kristų ir karščiau jį pamilti.

Kreipiamės ir į jus, brangūs

Pradedant naujuosius mokslo metus

moksleiviai, kurie augate religijai abejingose, gal net priešiška susistačiusiose šeimose. Jūsų tėveliai galbūt neturėjo galimybes giliau susipažinti su religija, katalikų tikėjimu. Ateistinės propagandos įtakoje apie religiją susidarė neigiamą nuomonę, kurią ir jūs paveldėjote. Dabar jums atsirado galimybė dalyvauti tikybos pamokose ir susidaryti teisingą nuomonę apie neįkainojamą tikėjimo vertybę. Todėl kviečiame jus dalyvauti tikybos pamokose, paklausti, ką apie ją kalba tie žmonės, kurie religiją gerai pažįsta, brangina, ją gyvena.

Ilgus metus buvo teigiama, kad mokslas ir religija nesuderinami, kad rimtas mokslininkas būtinai turi būti ateistas. Tačiau statistika rodo, kad dauguma žymiausių mokslininkų yra giliai, nuoširdžiai tikintys. Ne vieną iš jų rimtos

studijos atvedė prie Dievo. Garsusis švedų botanikas Karolis Linėjus (Karl Linne) savo veikale „Gamtos sistema“ rašė: „Visur, augalų, gyvulių ir žvaigždžių karalystėje yra pėdsakai amžinojo, visagalinčio, išmintingo ir mylinčio Dievo. Pilnas nustebimo ir pagarbos puolu aš prieš jį ir žemės dulkes ir garbinu jį“. Tikrai gali paskatinti giliau susimąstyti šio išytaus mokslininko toks nuoširdus tikėjimo išpažinimas.

Gerbiami pedagogai! Aplinkybės taip susiklostė, kad didelė dalis jūsų kolegų buvo priversti tapti mūsų tautos dvasinio genocido vykdytojais. Tai vienas skaudžiausių puslapių mūsų Tautos pedagogikos istorijoje. Patys mokytojai ir auklėtojai savo auklėtinių širdyse užslopino nerizimąsi į tiesą, gerį, išugdė abejingumą ir pakantumą melui. Šiandien nuoširdžiai kreipiamės į

jus ir kviečiame, kiek įmanoma, atitaisyti šią padarytą žalą. Pradedant tikybos mokymą mokyklose, reikės prityrusių pedagogų paramos. Todėl kviečiame jus, brangūs mokytojai, ateiti į talką Bažnyčiai. Pagilinę ir atnaujinę savo religines žinias, pasidalinkite jomis su savo auklėtiniais, parodykite jiems kelią prie tiesos ir gerio Šaltinio - Dievo.

Nuoširdžiai prašome gerbiamus mokyklų vadovus, pedagogus sudaryti galimybę savo moksleiviams susipažinti su katalikų tikėjimo pagrindais, krikščioniškosios moralės principais, kad jie galėtų sąmoningai vadovautis krikščioniška pasaulėžiūra, kurdami savo ir savo tautos ateitį.

Telaimina Dievas visus jūsų pastangas mokant ir ugdant jaunąją kartą Dievo garbei ir žmonių džiaugsmui!

Lietuvos Kardinolas ir vyskupas

Kauno Gubernijos nykštukai

Rašo Albinas Pocius

Caristinės Rusijos okupacijos metais, prieš Pirmąjį Pasaulinį karą, Lietuva buvo padalyta į taip vadinamas Suvalkų, Gardino, Vilniaus ir Kauno gubernijas arba provincijas. Kauno gubernija apėmė visą Zemaitiją ir Kauno sritį. 1918 metais Lietuvai atgavus laisvę užsieniečiai sakydavo, kad mums pavyko išlaisvinti tik Kauno guberniją, be Vilniaus ir Maž. Lietuvos.

Siais metais prasidėjus žygiams atstatyti Lietuvos nepriklausomybę, iškilo kalbos, kokios Lietuvos mes norime. Čia kaikiurių nuomonės išsiskyrė nuo sveikai galvojančios daugumos. Pasirodo mūsų tarpe, nors ir nedaug, bet yra žmonių galvojančių, kad mes turėtume reikalauti kaip galima mažesnės Lietuvos, nes sako; tada greičiau gausime ko prašome. Jie taip yra valdžios ištroškę, kad jiems ir buvusios Kauno gubernijos užtenka. Nesvarbu, kad ir Zapiškio parapijoje, prieš amžiaus galą norisi nors ir tris dienas pabūti „Jo Ekscelencija“.

Jie su parapijinės nuovokos politiniu supratimu galvoja, kad ko mažiau reikalauši, tai daug greičiau ir gausi. Tačiau taip nėra. Jie vargšai valdžios troškulio apakinti, negali suprasti, kad ko mažiau prašysi, dar mažiau tegausi. Jeigu derybose daugiau prašysi, tai bent pusę to gausi. Visada reikia palikti vietos nusiderėjimui arba kaip politikai sako kompromisui.

Mums būtina siekti etnografinės Lietuvos ribų su 1920 m. liepos 12 d. Taikos derybose su Rusija nustatytų sienų ir visos Maž. Lietuvos su Karaliaučiaus sritimi, kurią Sovietų Rusija neteisėtai valdo. Dabar Gorbaciovo vedamos reformos yra paskutinė proga sujungti visas lietuviškas žemes į vieną valstybę. Jeigu dabar praleisime šią progą, tai būsime visa visiškai amžiams pralaimėję.

Lietuva, kuri apimtų tik Kauno guberniją, būtų per maža ir ilgai neišilaikytų. Ją mūsų gobštus kaimynai prie pirmos progos užsmaugtų. Būdamą maža be etnografinių sienų Lietuvos valstybė negalėtų ekonomiškai išsilaikyti ir turėtų vėl ieškoti kokios nors unijos su galingesniu ir turtingesniu mūsų

kaimynu. Šiais moderniais laikais nebegalima gyventi apsitvėrus mažame savo kieme.

Sumažintus Lietuvos šalininkų yra ir Lietuvoje ir Šiaurės Amerikoje bei Pietų Europoje. Daugiausia tai yra žmonės, kurie politikoje visai nesugaido, bet nori parodyti savo nieko nežinantį „žinojimą“. Kada Gorbaciovas mums grasino atimti Vilnių ir Klaipėdą, jie išsigandę tylėjo ir nedrįso sovietams pasakyti, kad mes reikalaujame 1920 m. liepos 12 d. Taikos sutartyje paties Lenino nustatytų sienų. Jų tylėjimas lyg ir sako, kad jie apie tokia sutartį pirmą kartą išgirdo ir nežinojo kaip pasielgti.

Siais metais suėjo 70 metų kada minėta sutartis buvo pasirašyta. Kaip atsakymą į Gorbaciovo grasinimus, visoje Lietuvoje ir išeivijoje turėjo tai būti veiksmingai paminėta. Spaudoje tas reikalas buvo keliamas prieš pusę metų, tačiau visi mūsų veiksniai sutartinai tylėjo ir sukaktis praėjo be didesnio paminėjimo. Ar tai buvo politinis apsilėidimas ar Lietuvos istorijos nežinojimas?

Visi suprantame, kad rusai būdami Karaliaučiuje neša Lietuvai tikrą pražūtį. Jie mus apsupo iš visų pusių ir nori mus paskandinti slavų jūroje, atkirsdami nuo Vakarų pasaulio. Dar didesnis blogis yra tas, kad Lietuvai atsistačius jie žada reikalauti per visą Lietuvą plataus koridoriaus susisiekimui su jų naujais Karaliaučiaus kolonijomis. Koridorius yra blogiau negu 1940 metų sovietų bazės, nes tas koridorius padalintų Lietuvą į dvi dalis. Koridorius eitų Minską, Vilnių, Kauną ir Karaliaučius geležinkelio magistrale ir plentais.

Dabar Gorbaciovui darant įvairias permainas buvo gera proga reikalauti Karaliaučiaus sritį prijungti prie Lietuvos, tačiau mūsų Sąjūdis tylėjo, o mūsų „veiksniai“ Amerikoje leisdami atsisaukimus ir žemėlapius pradėjo Maž. Lietuvą ir Karaliaučiaus sritį priskirti prie Lenkijos. Tai mūsų Kauno gubernijos politikų „išmintis“ kaip išspręsti Maž. Lietuvos problemą. Pulk. Šova savo atsiminimuose apie

paskutines Lietuvos dienas rašo: Mes turėjome daug ministrų ir generolų, bet neturėjome valstybės vyrų, todėl Lietuva ir pražuvo. Šiandien Lietuva vėl prisikeliant, norėtūsi, kad mes turėtume kaip galima didesnį skaičių valstybės vyrų.

Vilniaus krašte lenkų šovinstai kelia galvas ir viešai kalba apie antrąją Lenkiją arba autonominę sritį, ne Lietuvos sudėtyje, bet Sovietų Sąjungos. Niekas jų nesudraudžia nors jų veikla yra valstybės išdavimas. Pataikauti galima protingam žmogui, bet negalima pataikauti valstybės išdavikams, kurie nori Vilniaus, Trakų ir Šalčininkų rajonus atskirti nuo Lietuvos.

Lietuvos teritorija visą laiką mažėja. Mes Lenkijos naudai praradome Augustavą, Suvalkus ir Seinus. Gudai pasisavino Breslaują, Narutį, Meldėnus, Lydą ir Gardiną. Rusai pasisavino visa Maž. Lietuvą ir mums beliko tik Kauno gubernija. Jie visi pasisavinę mūsų protėvių žemes naikina ir visai nutautina ten užsilikusius lietuvius, o mes tik tyliai dejuojame ir nieko aktyvesnio nedarome, kad atgauti prarastas mūsų žemes ir mirštame, net protesto neparaiškę.

XXI-asis Amžius. Pagal iš Lietuvos gautą informaciją, po penkiasdešimt metų pertraukos Lietuvoje pradėdamas leisti vienintelis katalikiškas savaitraštis „XXI-asis Amžius“. Jame bus rašoma apie įvykius Lietuvoje ir pasaulyje, aptariami tautos dvasinio atsinaujinimo, klausimai, opūs doroviniai, socialiniai, visuomeniniai, kultūriniai ir politiniai reikalai, jaunimo aktualijos. Leidinys supažindins su katalikišku požiūriu į dabarties visuomenės apraiškas, informuos apie religinius įvykius Lietuvos vyskupijoje ir parapijose, apie katalikiškų ir kitų organizacijų gyvenimą ir veiklą, propaguos blaivaus gyvenimo būdą. Laikraščio prenumeratoriam bus siunčiamas nemokamas priedas. Kaip žinoma, iki šiol Lietuvoje tėra leidžiamas vienas - dvisavaitinis - katalikų žurnalas „Katalikų Pasaulis“.

NELAIMĖS DRAUGAI

Rašo Dr. Jonas Kunca

Prezidento Busho militarinė ekspedicija į P. Arabijos dykumą pradeda skelti abejonę apie šios iniciatyvos produktyvumą. Irako prezidentas pasirodė žaidžias geriau politinę šachmatų partiją. Jis naujoja televiziją ir žmoniškumo parodymą, kad patraukti į savo pusę arabų ir kitų tautų simpatijas su tam tikru pasisekimu. Vietoj neišvengiamo karo, pasirodo spaudoj ir televizijoje vis daugiau nuomonių apie reikalingumą išspręsti šį konfliktą prie derybų stalo.

Bush'as su savo golfu, iš pradžių atrodes šaltakraujis valstybės vyras, galų gale apsijuokino pats save, kai turėjo palikti šitą sportą ir susitikti su Gorbaciovu Helsinkyje. Nežiūrint tiek lėktuvų, karo laivų ir tankų, Baltųjų Rūmų šeiminkui reikia Maskvos pagalbos prieš Husseina. Oficialiai kalbama, kad prez. Bush'as prašys Gorbaciovo atsaukti savo porą šimtų karo ekspertų iš Irako. Tik tokiam prileidimui sunku tikėti. Negi tie pora šimtų rusų yra taip svarbūs pergalės nulemimui? Tikriausiai, kad ne. Norint ar ne, kyla įtarimas, kad Bush'as ieško ko nors svarbesnio, pavyzdžiui, Kremliaus vado pritarimo Irako invazijai. Vašingtono užsimojimas buvo ir, berods, dar yra ne tik priversti Iraką atsitraukti iš Kuveito, bet kartu sunaikinti dabartinį už krašto vadą, kad išvengtų arabų susivienijimo, žibalo versmų paėmimo ir, svarbiausia, Izraelio sunaikinimo.

Karas su Iraku, tai ne pasivaikščiojimas Panamoje. Jis būtų žiaurus ir nuostolingas. Taigi čia reikia Maskvos pritarimo mokant už tai greičiausiai aukštą kainą (kad tik nebūtų Pabaltijis!)

Gorbaciovo padėtis Sovietų Sąjungoje yra apgailėtina. Jis buvo priverstas penkių valandų pokalbyje su Jelcinu rugpjūčio 29 d. atsisakyti savo komunizmo ir imperializmo dažytų reformų ir paskelbti, kad pakeitiniai bus pradėti vykdyti tuč tuojau, nes kitaip sukris sovietų ekonomija. Prižadėjo duoti respublikom daug savarankiškumo negu buvo galvojęs. Po poros dienų jis pakeitė savo nusistatymą ir vėl skelbė skirtingą dalyką: reformų dar negalima pradėti, kol nebus stabilizuota ekonominė padėtis. Bekalbant per televiziją jis nemaloniai sumišo (black out) ir nutilo net 10 sekundžių. Jau ne pirmas kartas, kai Gorbaciovo smegenys atsisako tarnauti esant jam televizijos ekrane. Matyt, smegenų indų sukalkėjimas ir rūpesčiai ardo jo intelektą. Tuo

tarpu Jelcinas grasina pradėti reformas Rusijoje spalio mėn. pradžioje, jei Gorbaciovo toliau mėgins delsti.

Tokioj keblioj padėtyj jam reikia pradėti derybas su Pabaltijo valstybėm, ypač Lietuvai. Produktų ir rūkalų trūkumas erzina sovietų žmones ir nustato juos dar daugiau prieš Kremliaus vadą.

Vienas, prezidentas Bush'as, nežinodamas, ką toliau daryti su Iraku, kitas, M. Gorbaciovas, pamišęs dėl perestroikos nesėkmių ir gal jo pačio sveikatos, susitikęs Helsinkyj paguosti vienas kitą. Galima spėti, kad Gorbaciovas prašys skubios ekonominės pagalbos, o Bush'as pritarimo karinei avantiūrai Irake. Tik vieno kitam parama yra surišta su dideliais keblumais. Rusija turi virš pusę šimto milijonų musulmonų savo imperijoje. Jau dabar jie nerimauja. Jei Gorbaciovas pereitų aiškiai į amerikiečių pusę, Maskva galėtų laukti dar didesnių nemalonių Kaukazo ir Azijos respublikose. Mat, arabų akyse, eiti su amerikiečiais prieš Husseina, reiškia susidėti su Izraeliu-Palestinos okupantu. Tai vargu, ar sovietų prezidentas išdrįs daryti Vašingtonui šitam reikale.

Bush'as jau prižadėjo daug bilijonų dolerių Egiptui už pasiuntimą šiek tiek kariuomenės į P. Arabiją prieš Iraką. Išlaikymas

karo laivų, tankų, lėktuvų ir kariuomenės P. Arabijoje S. Amerikai kainuoja po 70 milijonų kas dieną. Taigi vienas milijardas per dvi savaites. Iš kur gali Vašingtonas teikti didesnę paramą Maskvai, turėdamas tokias išlaidas ir 3 trilijonus skolų?

Užsitęsimas konflikto Maskvai šiuo momentu yra naudingas dėl naftos kainos pakilimo. Jei dalykai nepasikeistų, Rusija laimėtų per vienus metus nuo 10 iki 20 milijardų dolerių iš naftos eksportų. Tai dar viena priežastis, dėl kurios Gorbaciovui verta padėti nutęsti konfliktą patariant susilaikyti nuo militarinio puolimo.

Atrodytų, kad iš Helsinkio pasitarimų daug ko negalima laukti. Tai bus greičiausiai dviejų patekusių į nelaimę oficialius pasiguodimas, nebent abu vadai nutartų spręsti ne vien pasitraukimą irakiečių iš Kuveito, bet ir žydų iš okupuotos Palestinos.

Prez. Bush'as neturi drąsos gvildinti tokio klausimo. Jis ieško sąjungininkų visam pasaulyj išskyrus Izraelį, kuris iki šiol yra išlaikomas Amerikos izdo už neva juo strateginę vertę Artimuose Rytuose. Būtų logiška, kad dabar Izraelis pardotų savo solidarumą prisidėdamas prie bendro karo prieš Iraką. Bet apie tai, bent amerikiečių spauda neprataria nė žodžio. Atrodo, kad su Gorbaciovo palaiminimu, ar, kas greičiausia bus, ir be jo, prez. Bush pradės karinius veiksmus prieš Iraką, kad sunaikinti Husseina ir užtikrinti Izraelio ateitį.

"Europos Kelio" deklaracija

Lietuvos Sąjūdžio šiomis dienomis surengto „Europos Kelio“ dalyviai ir susirinkusieji iš viso pasaulio prie Lietuvos ir Lenkijos valstybinės sienos priėmė tokio turinio deklaraciją:

1940-ais metais Sovietų Sąjunga okupavo ir aneksavo Lietuvos, Latvijos ir Estijos valstybes. Iki šiol okupantas tebėra uzurpavęs šių valstybių sienų kontrolę. 1990-ais metais sovietų okupuotos Pabaltijo šalys paskelbė valstybinės nepriklausomybės atstatymą. Todėl sovietų karinių dalinių buvimas prie Lietuvos, Latvijos ir Estijos sienos yra neteisėtas. Tačiau Sovietų Sąjungos savivalė šių valstybių pasienyje tebesitęsia.

Mes, „Europos Kelio“ dalyviai kreipiamės į Sovietų Sąjungos vyriausybę, reikalaudami sugrąžinti sienų kontrolę Lietuvos, Latvijos ir Estijos vyriausybėm. Atkreipiame laisvojo pasaulio visuomenės dėmesį, kad neteisėta sienų kontrolė yra žmogaus, tautų ir valstybių teisių pažeidinėjimas, prieštaraujantis Visuotinei Žmogaus

Teisių deklaracijai ir kitiem analoginiam SNO dokumentam.

Praėjus 51-neriemetam nuo Molotovo-Ribbentropo paktio Pabaltijo valstybės tebėra už „geležinės uždangos“. Todėl šiandien tose valstybėse dar tebeskamba gedulo varpai. Jie skamba pranešdami pasauliui, kad čia gyvena laisvę mylintys ir už ją kovojantys žmonės.

Pasirašė: Akcijos „Europos Kelias“ dalyviai Lazdijuose 1990-ais metais rugpjūčio 23 dieną.

Romą pasiekė žinia, kad rugpjūčio 15-tąją, Kelmėje mirė kunigas jubilias Domininkas Bivainis. Buvo gimęs prieš aštuoniasdešimt vienerius metus, kunigu buvo išventintas prieš penkiasdešimt šešerius metus. Nuo 1981-ųjų metų dirbo kaip altarištas Stulgiuose. Velionis kun. Bivainis bus laidojamas Kelmėje rugpjūčio 7-tą dieną. Mūsų turimomis žiniomis, kunigas Bivainis yra trečias šiemet Telšių vyskupijoje ir tryliktas Lietuvoje miręs kunigas.

„Canteamus“ Romoje

Sie lietuviškos dainos akordai skambiai nuaidėjo per didžiąją Vatikano audiencijų salę, sužavėjo tūkstančius maldininkų, jiems vėl priminė tolimą „dainų šalį“ - Lietuvą, atbūndančią naujam gyvenimui, trokštančią suartėti su krikščionybės centru Romoje, įsijungti į krikščioniškųjų tautų šeimą, kuriai nuo amžių priklauso, bet nuo kurios prieš savo valią buvo atskirta. Romą dabar vis dažniau pasiekia didesnės ar mažesnės maldininkų grupės. Čia jos aplanko Sventąjį Tėvą, kuris visuomet lietuvius priima su ypatingu palankumu. Šiandieninėje Popiežiaus bendrojoje audiencijoje dalyvavo Vilniaus mokytojų namų mišrus choras Canteamus, viso 43 asmenų, kurie pastarosiomis dienomis atstovavo Lietuvą Arezzo, netoli Florencijos, įvykusiame tarptautiniame polifoninės muzikos konkurse. Canteamus choro nariai į susitikimą su Popiežium bendrosios audiencijos metu atėjo pasipuoę tautiniais rūbais. Prieš Popiežiui ateinant į salę, choras atliko lietuviškų dainų pynę, kurią įvairių tautų maldininkai palydėjo plojimais. Kaip paprastai bendrųjų audiencijų metu, Popiežius į susirinkusiuosius kreipėsi katechetiniu žodžiu, o Sventajam Tėvui baigus kalbėti jam buvo pristatytos įvairios maldininkų grupės, tarp jų ir Canteamus lietuvių choras. Lietuvius Jonas Paulius II-asis atskirai pasveikino lietuvių kalba. Audiencijos pabaigoje šventasis Tėvas priėjo prie lietuvių, pasikalbėjo su kai kuriais grupės nariais, drauge su lietuvišiais nusifotografavo. Į Popiežiaus audienciją lietuvių chorą palydėjo šv. Kazimiero kolegijos Romoje rektorius prelatas Algimantas Bartkus. Canteamus choro nariai, iš Romos autobusu išvyks atgal į Lietuvą.

LRTV

Vytautas Landsbergis Šveicarijoje

Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos pirm. Vytautas Landsbergis, Einsiedelne, Šveicarijoje, pareiškė Reuterio žinių agentūrai, kad Lietuvos derybos su Maskva galbūt galėsiančios prasidėti jau rugsėjo mėnesį, bet pridūrė, kad Maskva dar neatsakė į Lietuvos pasiūlymą, kad prieš derybų pradžią abi šalys pasirašytų protokolą, kuriame būtų aiškiai apibrėžti derybos svarstyti klausimai, darybų sąlygos ir tikslai. Jei būtų pasirašytas toks protokolai, pažymėjo Landsbergis, susidarytų aiškesnis vaizdas apie derybų sėkmingumo galimybes, o tuo pačiu paaiškėtų, ar Sovietų Sąjunga yra pasiryžusi geros valios dvasia vesti derybas su Lietuva. Landsbergis kritiškai įvertino Maskvos pastangas sutrukdyti Pabaltijo kraštų bendrosios rinkos sukūrimą. Jo nuomone, Maskvos priešinimasis tokiai bendrajai rinkai, tai naujo pobūdžio ekonomine blokada, savo rūšies ekonominis karas prieš Pabaltijo kraštus, tačiau, Aukščiausiosios Tarybos pirmininko įsitikinimu, nepaisant kai kurių sunkumų ir neaiškumų santykiuose su Maskva padėtis dabar yra geresnė negu anksčiau. Landsbergis pastebėjo, kad derybas su Maskva gali apsunkinti sovietų politinės problemos, vykstantis konfliktas tarp centrinės valdžios ir jai pavaldžių respublikų.

„TEVISKES AIDŲ“ BALIUS

Spalio 6 d., šeštadienį

MELBOURNO LIETUVIŲ NAMUOSE

Baliaus pradžia 7 val. vak.

Sokiams gros kontinentalinis orkestras. Gera vakarienė.

Stalgmenos loterijoj.

Gėrimai Klubo bufete.

Pakvietimai visiems \$15.

Stalus užsisakyti pas Juozą Keblį, telef. 584 2693 ir sekmačdieniais prie bažnyčios.

AUSTRALIJOS LIETUVIŲ JAUNIMO LAIKRAŠTIS.

Redaktorė J. Zitkevičienė, 29 Ormond Rd., Moonee Ponds Vic. 3039.

Tautos Šventė

Cia Vytautas Didis garsiai Viešpatavo, ties Zalgiriu mušė Kryžiuočius piktus,

Maironis

Kiek aš žinau apie ją? Mano tėtis paaiškino, o aš parašiau. Tautos šventė yra švenčiama rugsėjo 8. Šita šventė buvo pradėta švęsti jaunoje Nepriklausomoje Lietuvoje paminėti Vytautą Didį. Jis buvo visos Lietuvos valdovas nuo 1392

metų iki 1430 metų.

Vytauto vainikavimas Lietuvos karaliumi turėjo įvykti 1430 metais rugsėjo mėnesį 8-tą dieną. Bet neįvyko, nes lenkai sutrukdė vainikavimą.

Vytautas norėjo padaryti Lietuvą stiprią ir galingą valstybę. Jo laikais Lietuvos valstybė tęsėsi nuo Baltijos jūros iki Juodosios jūros. Lietuva buvo vieninga ir krašto vidaus tvarka buvo gerai suorganizuota.

Vytautas parodė savo didelį gabumą, buvo išmintingas ir geras. Kryžiuočiams nepatiko jo galybė ir ruošė užpulti Lietuvą. Vytautas su Jogailos pagalba sumušė kryžiuočius 1410 m. Zalgirio mūšyje.

Šiais metais sueina 480 metų nuo to Zalgirio mūšio. Ta proga prez. profesorius Vytautas Landsbergis ir Lenkijos prezidentas Jaruzelskis atšventė kartu šio mūšio sukaktį, toje vietoje, kur mūšis įvyko. Apie tą susitikimą rašė „Australian „ laikraštis.

Zalgirio mūšis buvo toks svarbus Lietuvai ir Lenkijai, kad yra priminimas ne tik pas lietuvius, bet ir pas lenkus.

Linus Jokūbaitis
5 skyrius, Melbournas

Lietuviškai kalbėti - Kur? - Kada?

Kai mes namuose kalbame angliškai, mūsų tėveliai tuoj pat mus bara, sakydami, kad mes pamiršime gražią lietuvių kalbą. „Mes nepamiršim“ - atsakom. Bet pagalvokim, jei mes nekumet nekalbėtume lietuviškai, tik angliškai.. Tikrai pamirštumėt! Tą puikiai žinome iš žmonių, kurie tik ilgesnį laiką išvažiavę tarp anglų ir nekalba lietuviškai, tuoj ir atsiprašinėja, kad jam trūksa žodžių.

Tikime, kad Lietuva bus laisval Galėsime ten važiuoti. Kas bus, jei nemokėsime lietuviškai? Bus gėda.. Iš Lietuvos atvažiavę, kalba lietuviškai, o ne rusiškai. Tai ir mes nuvažiavę į Lietuvą, turime kalbėti lietuviškai, o ne angliškai.

Nors mes gyvename Australijoje ir negalime visą laiką lietuviškai kalbėti, vistiek yra daug progų kalbėti lietuviškai. Pirmiausiai reikia namuose lietuviškai kalbėti. Be to, dar mes turime visokius kitokius užsiėmimus su lietuviais. Pavyzdžiui: tautiniai šokiai, lietuviškas dainavimas, lietuvių skautai ir svarbiausiai, mes lankome lietuvišką sekmadieninę mokyklą. Ten mus moko lietuviškai kalbėti, skaityti ir rašyti.

Mokėdami lietuvių kalbą, mes galime susikalbėti ir susirašinėti su lietuviais gyvenančiais kituose miestuose ir net kituose pasaulio kraštuose.

Kas penkeri metai būna pasaulio lietuvių kongresai. Suvažiuoja lietuviai iš viso pasaulio,

Prancūzijos, Vokietijos, Amerikos, net Lietuvos ir mes visi galime susikalbėti lietuviškai.

Aš esu labai laiminga, kad moku lietuviškai kalbėti. Ačiū tėveliams, jie abu lietuviai, tai ir aš lietuvaite.

Lina Didžytė, Melbournas

(Garsusis prancūzų geografas Elise Reclus savo knygoje „Geographie Universalle“ taip išsireiškė: „Jei tautos vertė būtų matuojama pagal jos kalbos grožį, tai lietuviai užimtų pirmąją vietą Europos tautų tarpe.“)

Mano mokykla

Aš lankau Westbourne mokyklą. Mokykla labai graži, bet labai didelė ir joje gali paklysti. Aš esu septintoje klasėje su Daina. Per pertrauką žaidžiu su ja ir dar su kai kuriomis mergaitėmis.

Westbourne mokykla pastatyta Werribee tarp laukų ir didelių sodų. Negaliu pėsčiom nueiti, todėl reikia anksti atsikelti, kad suspėčiau į autobusą, kuris nuveža į mokyklą. Mane moko septyni mokytojai. Mokinuosi: matematiką, anglų ir vokiečių kalbas, geografiją, istoriją, sportą, muziką (teorija ir choras), meną ir science (gamtos eksperimentai).

Mano mėgiamiausia pamoka yra SRL. Tai yra mokslas apie religiją ir gyvenimą.

Mokyklai priklauso daug pastatų ir keletas tvenkinių. Didžiausi pastatai yra: biblioteka, salė,

Australijos lietuvių jaunimo tautinė veikla

Australijos lietuvių jaunimo tautinė veikla nedidelė, kai palyginti su kitomis tautybėmis. Bet ji yra stipri, ypatingai po neseniai Lietuvoje paskelbto nepriklausomybės atstatymo. Didžiausia veikla reiškiasi Jaunimo Sąjungoje, sporto, tautiniuose šokiuose, skautų veikloje ir lietuvių mokykloje.

Sporto srityje turime aštuonius lietuvių sporto klubus. Didžiausi klubai - Adelaidės „Vytis“, Melbourno „Varpas“, Sydnejus „Kovas“. Iš visų žaidžiamų sportų vyrauja krepšinis, lietuvių „tautinis“ sportas. Melbournas yra dvi žemiau aštuoniolikos metų berniukų komandos. Aš priklausau vienai iš jų. Gale šių metų įvyks Australijos lietuvių sporto šventė. Visas lietuviškas sportuojantis jaunimas dalyvaus šioje šventėje. Šalia savo sporto klubų vėliau, jie iškels ir lietuvišką trispalvę.

Tautiniai šokiai taip pat pritraukia daug lietuviško jaunimo. Kas savaitę jaunimas susirenka praktikuotis sekančiam koncertui. Dažnai jie pasirodo ir australų publikai, tuo parodydami australams, kad lietuviai turi savo seną tautinę kultūrą. Per Australijos lietuvių dienas, kas dveji metai, susirenka visi šokėjai ir atlieka didelį koncertą. Neseniai buvo išrinkta grupė šokėjų iš visos Australijos važiuoti šokti Lietuvoje. Bet gaila, jie negalėjo nuskristi, nes įvyko visokios komplikacijos

surištos su nepriklausomybės paskelbimu. Mūsų šokėjai vizų nagavo.

Lietuvių skautų veikla Australijoje yra viena iš pirmųjų. Lietuviška skautybė gal labiau už visas kitas jaunimo organizacijas ugdo tautiškumą jaunime. Ten jaunimas išmoka ne tik mazgus rišti, bet ir lietuvių istorijos, ideologijos, kultūros, tautosakos. Jie susidraugauja, tuo užtikrindami tolimesnę lietuvišką veiklą.

Gal svarbiausias dalykas lietuvių jaunimui, tai lietuvių mokyklos, lankymas, nes jei nemokės lietuviškai kalbėti, rašyti ir skaityti, greitai nutautės. Melbournas veikia Parapijos mokykla jaunesniesiems, o valdiški lituanistiniai kursai vyresniems mokiniams.

Jaunimo Sąjungoje dalyvauja vyresnis jaunimas. Jie organizuoja visokią jaunimo veiklą. Ypatingai svarbi yra jų politinė veikla. Jų suorganizuotos demonstracijos patenka į australišką spaudą ir televiziją. Kiekvienas toks atvejis padeda Lietuvos nepriklausomybės siekims.

Yra gana organizacijų, kad kiekvienas jaunuolis galėtų rasti sau tokią veiklą, kokia jam patinka. Daugelis jaunimo dalyvauja net keliose organizacijose. Tik dažnai vis tie patys atlieka visą darbą. Turėtų ir kiti prisidėti, ypač dabar, kai Lietuvos nepriklausomybės atgavimas toks svarbus.

Tomas Aras
Lituan kursai, Melbournas

Lietuvių kalbos kilmė

Siuo metu pasaulyje yra beveik 2,500 skirtingų gyvųjų kalbų. Gyvosios kalbos yra tos kalbos, kurias žmonės natūraliai kalba. Taip pat ir yra naudojamos mirusios kalbos - kaip lotynų kalba. Tačiau, šios kalbos yra daugiau naudojamos ne kasdieniniai kalbai, bet kaip seni išsireikimai arba daiktų, dalykų pavadinimai pvz. dauguma kūno dalių turi lotyniškus pavadinimus, kuriuos gydytojai vartoja.

Pasaulyje yra labai gerai žinomų kalbų. Daugiausia žmonių kalba kinietiška. Anglų kalba yra skaitoma kaip tarptautinė kalba - maždaug vienas bilijonas žmonių kalba angliškai. Daug žmonių taip pat kalba ispaniškai ir rusiškai. Bet ką apie lietuvių kalbą? Nors lietuvių kalba nėra kaip gerai žinoma, kaip kitos kalbos, ir daug žmonių nekalba lietuviškai, tačiau lietuvių kalba yra tikrai svarbi kalba.

muzikos pastatas, sporto salė, bažnytelė, auditorijumas, pradinė mokykla ir vidurinė mokykla.

Pirmadieniais ir trečiadieniais po pamokų aš žaidžiu lauko rutulį (hockey). Man tas žaidimas labai patinka. Dainuoju mokyklos chore. Kas antrą savaitę turim repeticijas, o metų gale, choras atlieka metinį koncertą. Mokykloje dėmesys skiriamas sportui ir muzikai. Kiekvieną dieną skiria labai daug namų darbo, o kartais ir savaitgaliui. Todėl, sunku suspėti atlikti kitus namų darbus kaip - paskambinti pianinu, ar pažaišti. Bet aš galvoju, kad tas tik išeis į gera.

Albina Strungaitė
7 skyrius, Melbournas

Kodėl lietuvių kalba yra tokia svarbi? Lietuvių kalba yra todėl svarbi, nes ji yra seniausia iš indoeuropiečių kalbų ir mažiausiai pasikeitusi. Ji yra gyvoji istorija - žodžiai, išsireikimai, patarlės ir įvairios gramatikos sritys yra išsilaikiusios per daugelį šimtmečių ir daug paaikšina ir pamoko apie pačios Lietuvos ir jos protevių istoriją.

Taip pat, lietuvių kalba yra svarbi moderniajam kalbų tyrinėtojamui. Mokslininkai, kurie dėsto senąsias kalbas, tyrinėja lietuvių kalbą, kuri turi daugiausia senosios indoeuropiečių kalbos formų.

Panašumai tarp lietuvių kalbos ir indoeuropiečių prokalbos: žodžiai yra suskirstyti trumpom ir ilgom balsm ir turi dvibalsius. Kalba linksniuojama ir asmenuojama galūnėmis, o ne su prielinksniais, kaip dauguma „naujesnių“ kitų kalbų, skaitvardžiai nėra pasikeitę ir dalyviai yra išlikę ir labai daug senų žodžių yra paveldėti iš indoeuropiečių prokalbės.

Graikų, vokiečių, indų ir kitų tautų kalbose, yra randami lietuviški žodžiai. Kalboryriai priejo išvados, kad lietuvių kalba yra seniausia pasaulyje kalba kilusi iš indoeuropiečių prokalbės.

„Dievas davė dantis, Dievas duos duonos“ (lietuviškai)
„Devas adadat datas, Devas dat (dadat) dhanas“ (sanskritų)
„Deus dedit dentes, Deus dabit panem“ (lotyniškai)
„God gave teeth, God will give bread“ (angliškai)

Andrius Kalade
Lituanistiniai kursai, Melbournas

VASARIO 16 - HUTTENFELD

Vokietijos LB valdyba Lietuvos nepriklausomybės 72-ųjų metinių centrinių minėjimą sturdoė vasario 17-tą. Rytą Romuvos pilies bokšte iškelta lietuviška trispalvė kvietė į šventę. Ji pradėta katalikų ir evangelikų pamaldomis tų konfesijų bažnytelėse.

Gėlėmis išuoštoje Švenč. Jėzaus Sirdies šventovėje šv. mišias aukojo vyskupas Antanas L.Deksnyš su kun. A.Svarinsku, prel P.Jatuliu, prel A.Bunga, kun. E.Putrimu, tėv. dr. Konstantinu Gulbinu ir italų kun. Audisio. Giedojo Ažuoliuko choras.

Savo pamokslė vysk. Deksnyš pasidžiaugė, kad kartu su Vokietijos lietuviams Vasario 16 švenčia ir ažuoliukai. Užsienio lietuviams šią brangią šventę švenčia kasmet, gi ažuoliukai - tik antri metai. Jie jos ankščiau gal iš viso nežinojo. Komunistai vertė lietuvius minėti jiems svetimas sukaštis. Pamokslininkas lygino Vasario 16 Akto paskelbimo laikus prieš 72 metus su dabartiniais. To Akto įgyvendinimas anuomet pareikalavo daug aukų. Duok Dieve, kad jo pakartotinas realizavimas apsieitų be kraujo praliejimo.

Lietuvos nesulaikomas veržimasis į laisvę pasaulį apstulbino. Jis sudėjęs rankas stebi kai mūsų tauta ryžtingai žengia į nepriklausomybę. Pusšimtį metų trukusios okupacijos ji fiziškai ir morališkai suluošinta. Jai reikalingas ne tik tautinis, bet nemažiau ir moralinis atgimimas. visi ženklai rodo, kad dvasinis atgimimas ateis per jaunimą... Tos mintys ypač tiko bažnytelėje, kurią šiandien sausakimiai pripildė išėivijos ir Lietuvos jaunimas: Vasario 16 gimnazijos tautiniais draubžiais apsirėdė mokiniai su taurine vėliava prie altoriaus ir Vilniaus ažuoliukai, susispietę prie vargonų.

Gausiems evangelikams pamaldas laikė kun. Fr.Skėrys, per kurias buvo giedamos lietuviškos giesmės. Pamokslą pasakė evang. teologijos stud. Vilius Griguzis.

Į Lietuvos bei Vokietijos vėliavomis išpuoštą Burgerhaus'o salę susirinko per 700 žmonių. Atidarydamas minėjimą, Vokietijos LB valdybos pirmininkas dipl. inž. Juozas Sabas sakė, kad praėjusiais metais Vasario 16 jis šventė Kaune ir Vilniuje. Nors virš Lietuvos plevono laisvės dvasia, bet buvo aiškiai girdimas grėsmingas grandinių žvangėjimas. Turime belstis į viso pasaulio valstybių duris, kad ir Lietuvai būtų suteikta tokia laisvė, kokia naudojasi šio krašto ir kitų šalių žmonės.

Vasario 16 gimnazijos mišriam chorui ir visai salei sugiedojus Lietuvos bei Vokietijos himnus, prakalbą lietuvių ir vokiečių kalbomis pasakė Vokietijos LB valdybos vicepirmininkas Vincas Bartusevičius, M.A. Anot jo, paskutiniaisiais metais Rytų Europoje tautų valia kaip audra nušlavė komunistų partijos pirmavimą. Mus džiugina DDR gyventojų išsivadavimas ir Vokietijos susijungimas. Tautų išsilaisvinimas pralenkė visas viltis. Niekas netikėjo, kad tai, ką šiandien turime, galima pasiekti taikiai būdu. Žingsnis po žingsnio Lietuva, Latvija ir Estija nesulaikomai žengia į laisvę. Vakari tuos žingsnius

klaidingai supranta kaip nacionalizmo atgimimą, kenkiantį Gorbačiovo persitvarkymo politikai. Betgi reikia būti logiškiems. Kas pripažįsta laisvą tautų apsisprendimą, negali neigti ir laisvo jų išstojimo iš Sovietų Sąjungos. Kai Gorbačiovas lankėsi Lietuvoje, niekas jo neprašė duonos ir kitų materialinių gėrybių, o tik leisti laisvai apsispręsti. Pabaltiečių laisvės siekimas kyla iš teisingo supratimo, kad mažos tautos gali išlikti ir klestėti tik būdamos laisvos ir nepriklausomos.

Šio krašto lietuvių vardu kalbėtojas reikalavo, kad Vokietijos vyriausybė paremtų mūsų tautos žingsnius į laisvę, pabrėždamas, jog su Vakarų parama ar be jos Lietuva sieks nepriklausomos valstybės atkūrimo.

Buv. politinis kalnys bei tremtinys Algimantas Andreika perdavė prieš keletą valandų telefonu iš Vilniaus gautus Sąjūdžio sveikinimus broliams lietuviams bei vokiečiams ir dėkojo už moralinę bei materialinę paramą, esant jam Sibiro lageriuose ir tremtyje. Dievo Apvaizda neapleido jo sunkiose valandose.

Galiausiai V.Bartusevičius atkreipė dėmesį, kad šiemet sukanka 50 metų nuo sovietinės

okupacijos pradžios. Pusę šimtmečio Maskva vykdė lietuvių genocidą per Komunistų partiją. Reikė vilti, kad pavyks nusimesti raudonąjį jungą.

Per pertrauką svečiai turėjo progos atsisveikinti kavute. Po jos meninę programą, susidedančią iš liaudies dainų bei šokių, atliko Vasario 16 gimnazijos mokiniai. Nors tautinių šokių grupė, jos vadovui Vidmantui Garlauskui per Kalėdas išvykus į JAV-bes, buvo likusi be mokytojo, bet mokinio Juozo Lukšo vadovaujama ir toliau lavinosi. Gražiai pašoko Leliūnų kadrilį, Kepurinę, Abrūsėlių, Klumpakojį ir žiūrovams labiausiai patikusį komiškaį Gaidį. 40 dainininkų mišrus choras padainavo V.Telksnio/V.Barkausko Gimtinės upelį ir liaudies dainą Siuntė mane močiute. Dešimties mokinių orkestras išdrišo pagroti ir tokį nelengvą dalyką kaip W.A.Mozart'o serenados G-dur I dalį ir dar polką. Pažangus čelistas Liudas Motekaitis, akompanuojant Linai Mockutei, sklandžiai pagrojo H.W.Squer Tarantelą. Pasirodė ir 12 jaunučių mokinių orkestras, pagrodamas dviejų liaudies dainų melodijas. Chorą ir orkestrą paruošė ir dirigavo ilgametis muzikos mokyto. Arvydas Paltinas.

74-ųjų ažuoliukų choras iš Vilniaus, vadovaujamas Vytauto Miškinio, pateikė atskirą lietuvių ir vokiečių kompozitorių dainų bei giesmių programą. Dainavo ir giedojo Gudavičiaus, Martinaičio, Bražinsko, Brundzaitės, Juozukaičio, Kačinsko, Naujalio, F.Mendelsohn Bartoldi ir F.Schubert kūriniais lietuvių bei vokiečių kalbomis. Gražiam dainavimui aptarti pakanka priminti, kad pernai ažuoliukas IV tarptautinėse berniukų chorų varžybose Nantes (Prancūzija) laimėjo pirmą premiją.

Į Huttenfeldą ažuoliukai atvyko tik keletui valandų po daugelio koncertų Vokietijoje bei Prancūzijoje. Po koncerto Burgerhaus'e dar tą pačią naktį savo vilnietišku autobusu išskubėjo į Freudenstadt'ą (Schwarzwald), kur su dideliu pasisekimu koncertavo rytojaus dieną.

Minėjimą aprašė vokiečių dienraščiai „Mannheimer Morgen“ bei „Lampertheimer Zeitung“ (pirmame puslapy), išspausdinę išsamius savo korespondentų reportažus su didelėmis nuotraukomis. Straipsnių pavadinimai skelbė - Demokratija turi būti visuotinė. Lietuviai nori visiškos apsisprendimo teisės (M.M.) ir Lietuviai pilni optimizmo (L.Z.).

Vokietijos LB Valdybos informacija

Lietuvių Katalikų mokslo akademijos konferencija

Vasario 17-tą dieną Vilniuje susirinko Lietuvos Katalikų Mokslo Akademijos atgaivinimu Lietuvoje besirūpinantys mokslininkai. Konferencija prasidėjo pamaldomis arkikatedros šv. Kaximiero koplyčioje. Joms pasibaigus, dalyviai persikėlė į „Universiteto Rūmus, čia, arkivyskupas Julijonas Steponavičius, paprašęs Viešpatį laiminti atsikūriantios Akademijos veiklą, be kita ko palinkėjo būsimiems jos nariams nieiškoti mokslinėje veikloje naudos, bei garbės sau, o katrai darbuotis žmonijos labui ir Dievo garbei. Sveikinimo kalbą pasakė Vilniaus Universiteto rektorius Jonas Kubilius, geru žodžiu paminėjęs jėzuitų akademijos įnašą Lietuvos mokslui. Lietuvos Mokslininkų Sąjungos vardu pasveikino Rimantas Slizys.

Pirmoji Konferencijos dalis buvo teoriniams pranešimams. Kunigas Jonas Boruta apžvelgė Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos susikūrimo priešistoriją ir veiklą nepriklausomybės metais. Jo nuomone, pagrindinis Akademijos uždavinys šiandien toks pat, kaip ir įrašytasis 1922-aisiais metais - dorinio, kultūrinio, religinio ūgdymo darbas tautoje.

Profesorius Arvydas Zygas svarstė, koksai turėtų būti mokslininkas, katalikas, kaip derinti moralinę etiką su krikščioniškąja. Priemonės katalikų inteligentijai atgaivinti aptarė Algimantas Vaškis. Anot jo, tuo tikslu, būtina suburti katalikišką pedagogiką, stiprinti dorovinį auklėjimą mokyklose. Į katalikų mokslinę veiklą reikėtų įtraukti studentus, netikinčius bei neapsisprendusius mokslininkus. Didelė paspartis katalikų mokslui šios srities veikalų leidyba ir atkurtų vienuolynų veikla. Įsteigti Lietuvos Katalikų Kultūros cent

lą siūlė Mindaugas Bloznelis. Panagrinęs kataliko mokslininko savimonę ir situaciją visuomenėje, filosofas Vytautas Ališauskas pamėgino žvilgtelti ir į ateitį, iškeldamas krikščioniškųjų jėgų veiklos vaidmenį tautos ateities egzistencijoje, bei katalikų mokslo svarbą Bažnyčiai sprendžiant šiuolaikines visuomenės problemas.

Beveik visi kalbėtojai pabrėžė, kad visų pirma reikia atkurti pačią katalikų inteligentiją, o tai būsią nelengva padaryti po tiek metų trūkusios dvasios sovietizacijos.

Prasidėjus diskusijoms, teorinius svarstymus pakeitė siūlymai dėl konkrečios veiklos. Svarbiausias istorikų, menotyrininkų bei leidejų laukiančius darbus išvardė istorikas Vacys Milius ir menotyrininkė Irena Vaišvilaitė.

Inteligentijos perspektyvas aptarė kunigas Jonas Lauriūnas. Sveikatos apsaugos ministras pasiūlė kurti sekciją, kuri rūpintųsi tautos genetinio fondo išsaugojimu. Vyskupas Pranciškus Vaičekonis priminė 205-ąją Bažnyčios teisės kodekso kanoną liepiantį rūpintis katechumenais, o Katalikų Mokslo Akademija, anot jo, turėtų priimti ne tik katalikus, bet ir norinčius jais tapti. Girdėjosi raginimas gelbėti visuomenę iš tokių bėdų, kaip girtuoklystė, savizudybės, abortai.

Paskutinėje konferencijos dalyje apsvartyti organizaciniai reikalai patvirtinta komisija, bei laikinoji krašto valdyba, kurion išrinkti trys tikrieji Akademijos nariai: vyskupas Antanas Vaičius, Juozas Preikšas, kunigas Kazimieras Ambrasas bei dar 6-ši kandidatai į narius. Revizijos komisija ir laikinoji Krašto Valdyba veiks iki artimiausio Akademijos suvažiavimo, kurį 1991-aisiais metais numatoma susaukti Lietuvoje. Šiam suvažiavimui parengti sudarytas organizacinis

komitetas. Iš poros šimtų šios Konferencijos dalyvių daugiausia buvo filologų, gydytojų, mokytojų, o iš visa būta virš 20-ties profesijų atstovai. Galų gale ketinama kurti tokias sekcijas: istorijos, pasaulėžiūros, leidybos, kultūrinės veiklos, sociologijos, psichologijos bei pedagogikos, religinio meno ir kultūros, dorovės ir moralės. Iki suvažiavimo nutarta laikytis 1962-ais metais išėivijoje priimtų įstatų. Taigi, akstinas židiniams steigti atsirado. Gal būt jie sutelks Lietuvos katalikus mokslininkus iš vien darbuotis „ad maiorem Dei gloriam“.

Sugražinti Prahos seminarijos rūmai

Prahos miesto burmistras ir arkivyskupijos general-vikaras sostinės municipaliteto rūmuose pasirašė susitarimą, pagal kurį arkivyskupijai sugražinami Prahos seminarijos rūmai. Jose iki šiol buvo įsikūrusi tarptautinė komunistų partijų knygų leidykla, kurioje buvo daug metų spausdinami įvairūs marksistinės propagandos leidiniai, komunistinės broišūros. Dabar, seminarijos rūmus sugražinus jos teisėtiem šeimininkam, Prahos arkivyskupijai, jose vėl galės pradėti veikti keturių Bohemijos vyskupijų kunigų seminarija ir keturiolikta me amžiuje įsteigto Prahos universiteto teologijos fakultetas. Tikimasi, kad bus greitai atlikti kai kurie restauravimo darbai, ir kad jau šių metų rudenį rūmuose galės pradėti normaliai veikti keturių Bohemijos vyskupijų kunigų seminarija. Cekoslovakijos Parlamentas šiomis dienomis sugražino katalikų Bažnyčiai taip pat jai priklaiusius 74-rius namus ir kitas patalpas, kurios pokario metais buvo komunistinės valdžios konfiskuotos.

IS MŪSŲ PARAPIJŲ

Melbournas

Parapijos Namuose apsilankė Albinas Pocius su žmona Rūta, atvykęs iš Adelaidės skaityti paskaitą Tautos Sventės minėjime. Gyvendamas Melbourne buvo iškilius mūsų Bendruomenės ir Krašto Valdybos pirmininkas, nuolatinis „Tėviškės Aidų“ bendradarbis.

Algis Ramanauskas Waverley privačioje ligoninėje turėjo operaciją, priėmė Sakramentus, jau sveiksta.

Parapijos Sekmadienio Mokyklos mokytojų konferencija Parapijos namuose Kensingtone

„Tėviškės Aidams“

aukotojų sąrašas rugsėjo mėn.
1990 m. S.Čiurinskas \$35. Po \$25 aukoko: St. Lukaitis, R.Smitas, V.Stagis, M.Ziogienė. Po \$20 aukoko: P.Bartaška, P.Binkus, Mrs.S.Grybas, P.Mažylis, Mrs.I.O'Dwyer. Po \$15 aukoko: J.A.Stankūnavičius, P.Stripeikis. Po \$10 aukoko: A.Cižeika, V.Gabrilaitis, A.Latvienė. Po \$8 aukoko Dr. K.Zdanius. Po \$5 aukoko: B.Beržanskas, S.Einikis, R.Gumuliauskas, V.Maleckas, D.Martin, B.J.Oželiai, P.Pakalniškis, V.Radvilas, S.Raštutis ir V.Sparvelis.

Visi paminėti asmenys yra pilnai užsimokėję prenumeratas ir šios sumos yra auka laikraščiui. ALK Federacija nuoširdžiai dėkoja „Tėviškės Aidų“ rėmėjams už paramą.

„T.A.“ Administracija

ALB Melbourne Apy.

Valdyba praneša, kad 1991-ųjų metų paruošimų kalendorius sudarymas įvykis penktadienį, spalio mėn. 12 d. 7 val. 30 min. vakare Lietuvių namuose.

Visų organizacijų atstovai prašomi dalyvauti.

rugsėjo 21 d. penktadienį 7 val. vakare.

A.A. Prelatą Praną Vaserį mirties III metinėse minėsime lietuviškomis pamaldomis rugsėjo 30 d. sekmadienį.

Už A.A. dailininką Adomą Vingį, mirties X metinėse, šv. Mišias užprašė jo sesuo Anastazija Vingytė rugsėjo 22 d. šeštadienį 1 val. Lietuvos Kankinių koplyčioje Lietuvių namuose.

Už A.A. Antaną Boveinį, mirties antrose metinėse, šv. Mišias užprašė žmona Veronika Boveinienė ir dukra Frida Savickienė rugsėjo 22 d. šeštadienį 2 val. Lietuvos Kankinių koplyčioje.

„Tėviškės Aidų“ metinis balius spalio 6 d. Visi kviečiami iš anksto įsigyti kvietimus pas Juozą Keblį sekmadieniais prie bažnyčios. Mielųjų rėmėjų lauksime ir fantų balius loterijai, atvykstant į balių. Baliaus loterijai pažadėjo Stasys Siuškus, Lydija ir Vincas Petrusevičiai iškepti vestuvinį Ragutinį.

Aukos Seinų lietuvių kultūros namams

Pinigų aukoko: \$3,000 J.Balčiūnas. Po \$1,000 F.Gužas, J.Kirša. \$500 Z.Prašmutaitė, Po \$100 P.Bimba, (Be pavardės). Po \$20 L. ir M.Malakūnai, P.Sarkis, V. ir D.Simankevičiai. B. ir V.Vaitkai. \$15 J.Vizbaras.

Nuoširdi padėka visiems kurie aukoko Seinų lietuvių kultūros namų sklypo nupirkimui. Ši suma įgalins mūsų lietuviams broliams ir sesėms Seinuose pagaliau įsigyti savo nuosavą sklypą, ant kuriuo galės pasistatyti sau kultūros namus be kurių Seinų lietuvių veikla daug dešimtmečių buvo labai apribota.

Banko čekis suaukotų pinigų jau pervežtas į Lenkiją.

Dar kartą, nuoširdi padėka visiems aukojusiems už parodytą lietuvišką duosnumą paremus šį labai svarbų tikslą lietuviybės išlaikymo darbe.

Henrikas Antanaitis
(koordinadorius)

Cenzūra yra panaikinta

Kaip praneša užsienio spaudos agentūros, rugpiūčio pirmą dieną Sovietų Sąjungoje įsigaliojo pirmasis nuo bolševikinės revoliucijos spaudos laisvę užtikrinantis įstatymas. Įstatymas skelbia, kad spauda ir kitos masinės informacijos priemonės yra laisvos ir kad tų priemonių cenzūra yra draudžiama. Pagal naująjį įstatymą, žurnalistai turi teisę atsakyti rašyti straipsnius, kurių mintys prieštarauja jų asmeniniam įsitikinimam. Žurnalistas taip pat galės nepasirašyti straipsnio, jei redakcija ar kas kitas jame padarytų autoriui nepriimtų pataisų. Kaip pastebi apžvalgininkai, per daugiau negu septyniadešimtmetį spaudos laisvė Sovietų Rusijoje tebuvo abstrakti sąvoka, tačiau nesuskaitomi žmonės išdrįsė kad ir slapta išspausdinti laisvę žodį už tai sumokėjo kalėjimu ir net prarado gyvybę.

LRTV

Pavergtųjų ir laisvėjančiųjų tautų ekumeninės pamaldos

Melbournas

Penkioliktosios ir paskutinės šio pabūdžio Pavergtųjų tautų ekumeninės pamaldos Melbourn vyks sekmadienį spalio 7 dieną 2 val.p.p. šv. Patriko katedroje. Jose dalyvaus 15 tautybių ir australų svečiai. Šiais metais eisenos priekyje į katedrą žygiuos lietuviai tautiniuose rūbuose nešdami procesijos ir ornamentinį kryžių ir

erškėčių vainiką. Pamaldoms vadovaus katedros administratorius dekanas F.M.Cemberlenas. Pamokslą sakys lenkų kapelionų koordinadorius Viktorijoje jėzuitas Wiesław Slowik. Programos viršeliu puoš Kryžių kalno vaizdas iš Lietuvos. Pamaldas pajavirins, sugiedant 4 giesmes, lenkų choras „Syrena“. Procesiją į katedrą tvarkys ir padėkos žodį po pamaldų tars lietuvių jaunimo sąjungos pirmininkas Jonas Rukšėnas.

Ryšium su Lietuvos ir daugelio kitų tautų laisvėjančia būtimi, šios pamaldos dalinai turės ir padėkos išraiškos nuotaiką. Visi tautiečiai maloniai kviečiami gausiai dalyvauti su savo vėliavomis ir pasipuoę tautiniais rūbais. Kadangi šios pamaldos bus šios rūšies paskutinės, jas norima įamžinti bendra nuotrauka po pamaldų prie katedros.

Kun. S.Gaidelis, SJ

PERTH'O ŽINUTĖS

Rugpiūčio 23-čios Motorkada
Pasaulio Laisvės Lyga kartu su Pavergtų Tautų Taryba tą dieną suruošė motorkadą Hitlerio-Stalino pakto paminėjimui. Įvairių pavergtų tautų nariai 11.30 val. prieš piet rinkosi King's Park masinių pastatymo aikštėje. Ten Petras Cekanauskas motorkados dalyviams išdalino plakatus, vėliavėles ir juodus kaspinius: paaikšino motorkados eiga.

Miesto centre motorkada kelis kartus apvažiavo centrinį kvartalą. Praeitais metais, tuo laiku, TV, radio ir spauda labai domėjosi Lietuva ir kitomis Pabaltijo valstybėmis, tai ir

Perth'o motorkada susilaukė atgarsio. Šiais metais visas dėmesys nukreiptas į įvykius Arabų pasiasalyje, tai spauda į motorkadą nekreipė dėmesio.

Žinutėms 15 metų

Su šio numerio išleidimu Žinutės pradeda 16-tuosius metus. 1975 metais tuometinė Apylinkės valdyba pritarė Viktoro Skrolio pasiūlymui įsteigti informacijos biuletenį ir sutiko padengti leidimo išlaidas, o V.Skrolys sutiko tą biuletenį redaguoti. Pirmas numeris pasirodė rugsėjo mėn. pradžioje. Prenumerata nebuvo nustatyta.

Sovietai grobia lietuvius jaunuolius

Iš Lietuvos Vakarų pasiekusiomis žiniomis, Sovietų Sąjungos kariškiai Lietuvoje vėl bando grobti lietuvius jaunuolius pabėgusius iš sovietų karinės tarnybos ir prievolininkus, kurie atsisako tarnauti raudonojoje armijoje. Pagal turimas informacijas, jaunuolių pagrobimai įvykė Kaune, Ukmergėje ir kituose miestuose. Pagrobtai jaunesni karioomenės atsisakėliai būvę prievarta išvežti karinei tarnybai Sovietų Sąjungoje. Šie nauji sovietų kariškių prievartos veiksmai prieš lietuvių karioomenės atsisakėlius kelia Lietuvoje rimtą susirūpinimą. Informacijos apie šiuos veiksmus jau pasiekė užsienio spaudą. Jei veiksmai pasikartotų bus vėl kreipiamasi į Tarptautinį Raudonąjį Kryžių ir tarptautines žmogaus teisių organizacijas, jas kviečiant paraginti Sovietų Sąjungos vyriausybę laikytis Ženevos konvencijos ir kitų visuotiniai pripažintų tarptautinės teisės principų, pagal kuriuos draudžiama okupantui šaukti į okupacines karines pajėgas okupuotos teritorijos civilius gyventojus. Kaip žinoma, jau šių metų kovo mėnesio pabaigoje sovietai jėga suėmė ir išvežė iš Lietuvos jaunus kareivius pabėgusius iš raudonosios armijos. Pagal turimas informacijas, balandžio liepos mėnesiais į sovietų karinę tarnybą buvo pašaukti apie 5,800 lietuvių prievolininkų, iš jų apie 40 procentų atsisakė tarnauti

okupacinėje kariuomenėje.

Kaip jau esame minėję, sovietų kariškiai Lietuvoje pastaruoju laiku sustiprino pastangas priversti lietuvius jaunuolius atlikti karinę tarnybą sovietinėje kariuomenėje. Pagal Vakarų pasiekusias informacijas, liepos mėnesio pabaigoje, sovietai vėl pradėjo stropiau gaudyti iš karinės tarnybos pabėgusius lietuvius jaunuolius. Į dalinius jėga sugrąžinti jaunuoliai iš Kauno, Ukmergės ir kitų miestų. Sovietų kariškiam į talką ateina karo veteranai, taip pat „Jedinstvo“ organizacijos rėmėjai. Sakoma, kad karioomenės atstovai siunčia demagogiško turinio laiškus bei telegramas karinę tarnybą atlikti atsisakusių jaunuolių tėvams. Karinių padalinių vadams išsiuntinėtoms telefonogramoms su įsakymu rinkti žinias apie karioomenės atsisakėlius, paskirti kareivius, kurie lankytų iš karioomenės pasitraukusiųjų namus, suradę atsisakėlius, juos suimtų. Įsakyme buvo pažymėta, kad žvalgybinio darbo rezultatai turi būti pranešti karioomenės vadovybei iki rugpiūčio antros dienos. Iš Lietuvos gauta žinia, kad Jonavos rajone sudarytas specialius desantininkų dalinys, kuriam, kaip spėjama, bus pavesta po rugpiūčio ketvirtos dienos pradėti gaudyti sovietų karioomenės dalinius palikusius lietuvius jaunuolius, taip pat prievolininkus, kurie neatvyko į karinius komisariatų.

Prelato Prano Vaserio antkapis Fawknere kapinėse Melbourne. Prisimename velionį mirties trečiose metinėse, kai iškeliavo į Amžinybę 1987 m. rugsėjo 29 d. Antkapio plokštumoje įrašyti Sv. Rašto žodžiai: „Atiduodu gyvybę už Dievo Įsakymus, maldaudamas Dievą pasigailėti mūsų Tautos“.

Kelionė į Karaliaučių

Apie Siaurės Rytprūsių ateitį pastaruoju metu sklinda daug priešingos informacijos. Paskutinės naujienos - Kaliningrado sritis atverta užsieniečiams, jai suteiktas specialios ekonominės zonos statusas - paskatino Lietuvos užsienio reikalų ministeriją išsiaiškinti tikrąją padėtį vietoje. Grupei URM darbuotojų kelionė suorganizavo Kaliningrado srities Lietuvos draugijos pirmininkas E. Cejauskas. Jos metu susitiko su srities ekonominei ir prekybai vadovaujanciais darbuotojais. Štai ką papasakojo „Lietuvos aidui“ grupės vadovas, Užsienio ekonominės politikos skyriaus vedėjas Algirdas Miškinis.

Speciali ekonominė zona Kaliningrado srityje būtų ūkinis Lietuvos konkurentas. Tačiau šiuo metu ten nieko panašaus nėra. Srities vadovybė pateikusi savo projektus Rusijos SFSR Aukščiausiajai Tarybai. Jie bus svarstomi maždaug rugsėjo mėnesį. Specialios ekonominės zonos paprastai kuriamos, siekiant sudaryti palankiausias sąlygas užsienio kapitalo investicijoms. Tai, ko siekia srities vadovybė, greičiau galima pavadinti ekonominiu savarankišku su tam tikrais specialios zonos elementais. Parengta keletas konkrečių projektų. Pradžioje norima įsteigti tarptautinį uostą ir sandėlių ūkį. Vėliau tikimasi išplėsti zoną į miestą ir sritį. Galvojama apie tarptautinį turizmą - Baltijos paplūdimiai nuostabūs.

Miestas tikrai atviras užsieniečiams. Informacija apie lenkų „invaziją“, vokiečių autonominės srities steigimą pasirodė nepagrįsta. Bent jau mums teigta, jog Kazachstano ir Pavolgio vokiečiai mieliau emigruoja į Vokietiją nei į Kaliningrado sritį. Buvo atvykęs apsišvalyti Deutsche Bank atstovas. Tačiau iki investicijų dar toli - nėra teisiųjų pagrindų, itin bloga infrastruktūra.

Srities vadovybė pageidautų glaudesnio ekonominio bendradarbiavimo su Lietuva. Ypač trokštama statybinių medžiagų, kurios beveik visos įvežamos iš mūsų. Blokados metu kentėjo ir srities statybininkai. Jų vargus siek tiek lengvino suvalkiečių sumanyti mainai: statybinės medžiagos už skystą kūrą. Srityje planuojama statyti vagonų gamyklą, jau paskirti

finansai, tačiau trūksta medžiagų bei rangovų. Pageidaujama Lietuvos pagalbos.

Labiausiai būgštaujama dėl ateities. Srities vadovybės įsivaizdavimu, Lietuvai atgavus nepriklausomybę, Klaipėdos uostas atsakys tvarkyti SSSR prekių srutą. Tada maždaug dvigubai padidėtų Kaliningrado uosto apkrova. Suprantama, tokie būgštavimai atrodo juokingai. Viena, Lietuvai reikalingas tranzitas per SSSR teritoriją, antra, tranzitas duotų nemažai pajamų. Tad nerimauti nėra jokio pagrindo. Srities interesams bus atstovaujama Rusijos delegacijoje derybų su Lietuva metu.

Lietuvos interesai Kaliningrado srityje daugiausia susiję su istorija, kultūra, ir ekologija. Po aštuonių mėnesių vilkinimo pagaliau įregistruota Lietuvos draugija. Kaliningrado lietuviai, kurių ten apie pusketvirtą tūkstančio, norėtų savos bažnyčios. Sis klausimas sprendžiamas nepaprastai sunkiai.

Ekologines problemas lemia Sešupės, Nemuno ir Kuršių marių būklė. Srityje veiktantys celiuliozės ir popieriaus kombinatai labai teršia Nemuno baseiną. Ir tai beveik niekam ten nerūpi. Norėtume, jog įkūrus Nemuno žiotyse nacionalinį parką, kitoje pusėje būtų uždrausta bent ūkinė veikla.

Ateityje, kai turėsime valstybės sieną, matyt, vertėtų pagalvoti apie specialų režimą. Atsiversti nuo ten gyvenančių tautiečių tikrai nederėtų.

Kęstutis Zičkus

Europe begins \$100b Baltic pollution fight

From GRAHAM LEES, Munich

Nine countries this week began drawing up a \$100 billion strategy to save the Baltic Sea after a scientific report described it as the most polluted in the world.

Scientists at the Swedish Environment Institute in Stockholm said this week a staggering 17 per cent of the Baltic Sea was biologically dead.

The international effort, which will include cash-strapped Soviet Union, Czechoslovakia and Poland, will take more than 20 years to complete.

The strategy was agreed to at a meeting at Ronneby on Sweden's Baltic coast.

The Baltic Sea, which for 40 years formed part of the Iron Curtain between East and West, is rapidly dying because of pollution emitted from the East European countries, whose industries are outdated.

Its virtually landlocked position is another reason for the Baltic Sea's demise. The 71 million people who live in the Baltic Basin has not helped.

With only a narrow link to the North Sea, the increasing level of pollution has gone undiluted since communist governments in Eastern Europe established heavy industry after the Second World War.

Excess agricultural chemicals and untreated sewage have also contributed to the problem.

Researchers at West Germany's Institute of Oceanography say 49,000 tonnes of phosphorous and more than 500,000 tonnes of nitrogen are washed into the Baltic Sea every year, raising levels to many times greater than they were 100 years ago.

Until recently any prospect of East-West co-operation to curb the problem was remote.

Although international conferences on the problem have been held, no practical progress was made.

The communist regimes play-

ed little more than lip-service to environmental issues, both for ideological reasons and because of their dire financial positions.

Land-locked Czechoslovakia - one of Europe's most environmentally damaged countries - is participating in the scheme because its industries pollute the River Oder, which flows into the Baltic.

East Germany must also play its part and has partially committed itself - the politics of reunification allowing - to modernising its sewage treatment system. It could cost the West German treasury \$1.5 billion.

Cash injections will also be provided for other impoverished countries such as Poland by the European Community and the World Bank, which are sources of help not available when Eastern Europe was divided.

A promoter of the project, Swedish Prime Minister, Mr Ingvar Carlsson, said this week the new development was a "political breakthrough because all the countries responsible for the pollution have finally recognised their moral obligations".

The nine countries affected are Sweden, the Germanys, Czechoslovakia, Poland, the Soviet Union, Denmark, Norway and Finland.

Vengrija ir Čekoslovakija?

Vengrijos Parlamentas paragino Sovietų Sąjungos Aukščiausiają Tarybą pasmerkti sovietų ir kitų Varšuvos sutarties ginkluotųjų pajėgų karinę intervenciją Vengrijoje, kuria buvo nuslopintas 1956-ais metais įvykęs vengrų tautos sukilimas prieš komunistinį režimą. Vengrijos Parlamento tuo klausimu priimtoje rezoliucijoje primenama, kad Sovietų Sąjungos Aukščiausiaji Taryba neseniai pasmerkė raudonosios armijos invaziją Čekoslovakijoje 1968-ais metais. Tuo metu, kaip žinoma, raudonosios armijos tankai nuslopino Čekoslovakijoje kilusį sąjūdį už demokratijos įgyvendinimą krašte. Jei Sovietų Aukščiausioji Taryba pasmerkė intervenciją Čekoslovakijoje, pažymima Vengrijos Parlamento rezoliucijoje, lygiai taip ji privalėtų pasmerkti ir pripažinti neteisėta sovietų karinę intervenciją Vengrijoje, viešai pasakyti, kad taja intervencija buvo pažeistas svetimos valstybės suverenumas ir buvo padarytas didelis nusikaltimas prieš vengrų tautą.

Humanitarinė pagalba Lietuvai

JAV-bių Senatas pritarė pasiūlymui suteikti Lietuvai dešimt milijonų vertės humanitarinę pagalbą - medicinos reikmenų ir kitų gėrybių. Pasiūlymas buvo iškeltas rezoliucijoje, kurią Senatui pateikė senatorius Moynihan. Rezoliucija buvo priimta per balsavimą rankos pakėlimu. Humanitarinė pagalba galės būti suteikta Lietuvai, betgi, tik tuomet, kai jai pritaris ir Atstovų Rūmai, kuriems tuo reikalu yra pateiktos net dvi rezoliucijos. Jos bus svastomos ne ankščiau rugsėjo mėnesio, kai Atstovų Rūmai po vasaros atostogų vėl pradės darbą. Manoma, kad ir Atstovų Rūmai, kaip Senatas, pritaris humanitarinės pagalbos suteikimui Lietuvai. Vienoje iš Atstovų Rūmams pateiktų rezoliucijų, tarp kita ko, siūloma, kad Amerikos Kongresas paragintų ir kitas šalis bei žmonių pagalbos organizacijas suteikti humanitarinę paramą Lietuvai. Prezidentas kviečiamas užmegzti kontaktus su Estija, Latvija, Lenkija ir S. Sąjunga dėl humanitarinės pagalbos įvežimo į Lietuvą (LIC)

Apastalinis nuncijus

ryšiam su Sov. Sąjunga arkiv. Colasuonno Romos dienraščiu „Il Messaggero“ duotame interviu pareiškė, kad buvusios ukrainiečių katalikų bažnyčios privalo būti sugrąžintos Ukrainos religinei bendruomenei. Ji turi teisę jas atgauti. Arkivyskupas Colasuonno neigiamai įvertino sovietų vyriausybės rengiamą religinės laisvės įstatymą, nes juo nėra numatomas religinio auklėjimo įvedimas, valstybinėse mokyklose, kaip lygiai nėra numatoma teisė steigti katalikiškas mokyklas. Apaštaltų Sostas ir sovietų vyriausybė nuo šių metų kovo mėnesio palaiko diplomatinio pobūdžio nuolatinius tarpusavio ryšius. Arkivyskupas Colasuonno pastoviai nereziduoją Maskvoje, bet laiks nuo laiko vyksta į S. Sąjungą. Kontaktams su Vatikanu taip pat ir sovietų vyriausybė paskyrė ambasadoriaus rangą turintį diplomata.

Remkite Lietuvos kelionių firmą

Geriausios kelionės į Lietuvą ir visas pasaulio šalis.

Geriausios kainos ir patarnavimas. Vienintelis Lietuvos Kelionių Biuras Australijoje.

IATA AFTA APAC UTAG
Lic No. 30560
BUSINESS HOLIDAY TRAVEL
(AUST) PTY. LTD.
620 St. Kilda Road,
Melbourne Vic 3004
Telef. (03) 510 147

REMKIME TAUTOS FONDA.

nes tai yra pagrindinis pasauliniu mastu organizuotas lėšų telkimas kovai už Lietuvos valstybinę tautinę ir kultūrinę laisvę.

REMKIME LIETUVOS LAISVĖS IŽDĄ

nes čia sukaupti pinigai atiteks Lietuvai: kada išsivaduos iš pavergimo. Pareminant testamentiniu būdu būtina sąlyga įrašyti tikslų Tautos Fondo pavadinimą angliškai - Lithuanian National Foundation, Inc., (Tautos Fondas). Nepamirškime - remdami Tautos Fondą ir Lietuvos Laisvės Iždą - jungiamės su kovojančia Lietuva.

Tautos Fondo Atstovybė Melbourne